

UZASADNIENIE

Ł. Ośrodek został oskarżony o to, że:

I. w dniu 18 stycznia 2015 r. w miejscowości P. na trasie K71/35/2 będąc pod wpływem środka odurzającego w postaci środków psychoaktywnych z grupy amfetaminy i metamfetaminy nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym przez to, że kierując samochodem osobowym marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...) wbrew treści art. 19 ust. 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym nie zachował należytych środków ostrożności, nie dostosowując prędkości prowadzonego przez siebie pojazdu do warunków w jakich ruch się odbywał, na łuku drogi utracił panowanie nad kierowanym przez siebie pojazdem, wskutek czego zjechał na przeciwny pas ruchu uderzając w przydrożne drzewo, czym nieumyślnie spowodował u pasażera D. C. obrażenia ciała w postaci urazu głowy ze złamaniem przedniej ściany zatoki czołowej z wgłobieniem odłamów, urazu prawej kończyny górnej ze złamaniem końca dalszej kości promieniowej prawej i kości łódeczkowatej prawej, urazu prawej kończyny dolnej ze złamaniem trzonu kości udowej oraz lewej kończyny dolnej ze złamaniem kłykcia bocznego kości piszczelowej, które to obrażenia nie stanowią ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, a złamania kończyn i kości twarzo-czaszki spowodowały naruszenie czynności narządu ciała i związany z tym rozstrój zdrowia na czas dłuższy niż 7 dni,

tj. o czyn z art. 177 § 1 .kk. w zw. z art. 178 § 1 k.k.;

II. w dniu 18 stycznia 2015 roku w miejscowości P. na trasie K71/35/2, wbrew treści art. 45 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo o ruchu drogowym, będąc pod wpływem środka odurzającego w postaci środków psychoaktywnych z grupy amfetaminy i meta amfetaminy, prowadził samochód osobowy marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...) w ruchu lądowym

tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k.;

III. w dniu 18 stycznia 2015 roku w miejscowości P. na trasie K71/35/2, prowadził samochód osobowy marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...) nie mając do tego uprawnienia,

tj. o czyn z art. 94 § 1 k.w.

Wyrokiem z dnia 10 maja 2017 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 231/15, Sąd Rejonowy w Pabianicach:

1. oskarżonego Ł. Ośrodka w miejsce czynów opisanych w punktach I i II uznał za winnego tego, że w dniu 18 stycznia 2015 r. w miejscowości P. na trasie K71/35/2 umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że nie posiadając uprawnień do prowadzenia pojazdów mechanicznych, będąc pod wpływem środków odurzających w postaci środków psychoaktywnych z grupy amfetaminy i metamfetaminy i nie dostosowując prędkości prowadzonego przez siebie samochodu osobowego marki V. (...) o numerze rejestracyjnym (...) do warunków w jakich ruch się odbywał, na łuku drogi utracił panowanie nad kierowanym przez siebie pojazdem, wskutek czego zjechał na przeciwny pas ruchu uderzając w przydrożne drzewo, czym nieumyślnie spowodował u pasażera D. C. obrażenia ciała w postaci urazu głowy ze złamaniem przedniej ściany zatoki czołowej z wgłobieniem odłamów, urazu prawej kończyny górnej ze złamaniem końca dalszego kości promieniowej prawej i kości łódeczkowatej prawej, urazu prawej kończyny dolnej ze złamaniem trzonu kości udowej oraz lewej kończyny dolnej ze złamaniem kłykcia bocznego kości piszczelowej, które to obrażenia nie stanowią ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, a złamania kończyn i kości twarzo-czaszki spowodowały naruszenie czynności narządu ciała i związany z tym rozstrój zdrowia na czas dłuższy niż 7 dni, to jest czynu wypełniającego dyspozycję art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 18 maja 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności,

2. na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 kpk. w zw. z art. 45 § 1 k.w. umorzył postępowanie karne w zakresie czynu opisanego w punkcie III,

3. na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 18 maja 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 5 lat,

4. na podstawie art. 71 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 18 maja 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł w stosunku do oskarżonego karę grzywny w wymiarze 70 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 złotych,

5. na podstawie art. 42 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 18 maja 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł w stosunku do oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 2 lat,

6. na podstawie art. 46 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 18 maja 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz D. C. nawiązkę w kwocie 2000 złotych,

7. na podstawie art. 63 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 18 maja 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary grzywny zaliczył oskarżonemu okres zatrzymania od dnia 18 stycznia 2015 r. do dnia 20 stycznia 2015 r., równoważny 6 stawkom dziennym,

8. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1000 złotych tytułem częściowego zwrotu kosztów sądowych, w pozostałej części przejmując te koszty na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł Prokurator Rejonowy w Pabianicach, zaskarżając wyrok w części w zakresie przestępstw opisanych w punkcie I i II skargi publicznej na niekorzyść oskarżonego Ł. Ośrodka.

Skarżący na podstawie art. 438 pkt 1 k.p.k. zarzucił wyrokowi obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 178a § 1 k.k. poprzez uznanie, iż znamiona tego przestępstwa wypełniły ustawowe znamiona czynu zabronionego opisanego w art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. i tym samym stanowią jedno przestępstwo, podczas gdy czyny te stanowią dwa odrębne przestępstwa, tj. jeden stypizowany w art. 178a § 1 k.k., drugi zaś w art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.

W konkluzji apelacji skarżący wniósł o uchylene zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje.

Apelacja prokuratora okazała się niezasadna i jako taka nie zasługiwała na uwzględnienie.

Jak wynika z treści wniesionego środka odwoławczego, skarżący nie kwestionował w żadnej mierze zarówno poczynionych przez Sąd meriti ustaleń faktycznych, jak i przeprowadzonej oceny dowodów, nie podważał także prawidłowości rozstrzygnięcia w zakresie czynu z art. 94 § 1 k.w. Wskazywał jedynie, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy oskarżonego należało uznać winnym dwóch odrębnych przestępstw, pozostających w zbiegu realnym, a wyczerpujących odpowiednio dyspozycje art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. oraz art. 178a § 1 k.k., zgodnie z zarzutami aktu oskarżenia. Skarżący powoływał się przy tym na ugruntowane stanowisko, przyjęte w tym względzie w doktrynie i orzecznictwie.

Wskazać należy, iż problematyka prawno-karnej oceny zachowania polegającego na prowadzeniu pojazdu w stanie nietrzeźwości i spowodowania następnie wypadku w komunikacji nie jest traktowana w tak jednoznaczny sposób, jak sugeruje to autor apelacji. Przeciwnie, kwestia ta w dalszym ciągu wywołuje doktrynalne spory, co następnie ma swoje przełożenie na praktykę orzeczniczą. Istnieją bowiem rozbieżności co do wzajemnej relacji powyższych przepisów, rzutujące na proces dokonywania właściwej subsumcji ustaleń pod konkretne normy ustawy karnej. Na tym tle rozróżnić można trzy zasadnicze koncepcje.

Według jednej z nich w analizowanej sytuacji nie mamy do czynienia z regułą konsumpcji, zaś sprawca dopuszcza się jednego czynu zabronionego, który należy zakwalifikować z przepisów art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k. w zb. z art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., ewentualnie z eliminacją art. 178a § 1 k.k. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2014 r., II KK 178/14; Legalis nr 1073285).

Zgodnie z drugą koncepcją zachowanie sprawcy można potraktować jako dwa odrębne czyny zabronione w sposób, w jaki uczynił to oskarżyciel publiczny w przedmiotowej sprawie, przy czym musi to znaleźć uzasadnienie w okolicznościach danego przypadku (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 sierpnia 2006 r., III KK 73/06; Legalis nr 128426). Zważyć należy, iż taka ocena będzie zasadna w sytuacji, gdy zostanie ustalone, że sprawca przed spowodowaniem wypadku przez odpowiednio długi okres czasu prowadził samochód w stanie nietrzeźwości czy też pod wpływem środka odurzającego, który to występkiem z racji cechującego go wysokiego stopnia społecznej szkodliwości uznać należy za odrębny czyn zabroniony, z tym, że dotyczy to innego, odrębnego czynu zabronionego popełnionego w innym miejscu i czasie niż wypadek drogowy.

Wreszcie też czyn sprawcy można zakwalifikować z art. 177 § 1 lub 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k., traktując wcześniejsze prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego jako współukarany czyn uprzedni (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2008 r., V KK 91/08; Legalis nr 108158). Wypada przy tym nadmienić, iż taka redukcja ocen prawno-karnych może mieć zastosowanie w sytuacji, gdy przedmiotem analizy są co najmniej dwa czyny w znaczeniu historycznym, integralnie ze sobą powiązane, przy czym porównanie różnego stopnia społecznej szkodliwości tych czynów nakazuje przyjąć, że skazanie za czyn o wyraźnie wyższym stopniu społecznej szkodliwości czyni zbytecznym karanie za drugi z czynów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2002 r., I KZP 1/02; OSNKW 5-6/2002/35).

Należy zaznaczyć, iż przedstawiona powyżej problematyka w istocie nie znajduje praktycznego przełożenia na realia niniejszej sprawy. Jak bowiem wynika z treści aktu oskarżenia, przedmiotem postawionych w sprawie oskarżonemu dwóch zarzutów był jeden, ten sam czyn zabroniony w znaczeniu faktycznym, historycznym i prawnym. Oskarżyciel, zarzucając Ł. Ósrodkowi popełnienie dwóch odrębnych przestępstw, oparł owe zarzuty na kanwie jednego zdarzenia w znaczeniu historycznym i czasowo – miejscowym. W obu przypadkach jednakowo określił w opisie czynów datę, miejscowość i fragment trasy, gdzie doszło do popełnienia inkryminowanych zachowań, wskazując dzień 18 stycznia 2015 roku, miejscowość P. wraz z oznaczeniem trasy K71/35/2. W takiej sytuacji nie powinno budzić wątpliwości, iż wobec jedności czasu i miejsca popełnienia zarzucanych zachowań sprawcy w istocie stanowiły one jeden czyn, a przez to jedno przestępstwo. Zgodnie bowiem z regułą wyrażoną w art. 11 § 1 k.k., ten sam czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo.

Wprawdzie Sąd a quo poczynił ustalenia w zakresie tego, przez jakie miejscowości przejeżdżał Ł. Ósrodek zanim spowodował wypadek drogowy, a niewątpliwie pozostawał przez ten czas pod wpływem środków odurzających, niemniej jednak w ocenie Sądu odwoławczego brak było podstaw do uzupełnienia przez Sąd opisu czynu wskazanego w punkcie II aktu oskarżenia poprzez ujęcie w nim miejscowości, przez które oskarżony prowadził pojazd mechaniczny, co następnie miałyby stanowić podstawę do przypisania mu dwóch odrębnych czynów zabronionych. Po pierwsze należy zauważyć, iż skarżący jako podmiot fachowy wprost nie sformułował zarzutu dotyczącego tej materii, stawiając jedynie zarzut obrazy prawa materialnego poprzez błędne uznanie, iż czyny oskarżonego stanowiły jedno przestępstwo. Tym samym modyfikacja zaskarżonego wyroku dokonana w toku kontroli instancyjnej prowadziłaby do naruszenia zakazu wyrażonego w art. 434 § 1 k.p.k. Jednocześnie wypada nadmienić, iż w sprawie nie zachodziły podstawy do uchylecia zaskarżonego orzeczenia i przekazania jej do ponownego rozpoznania, o co wnioskował skarżący, jako że nie nastąpił żaden z wypadków przewidzianych w art. 437 § 2 k.p.k. Materiał dowodowy zgromadzony w aktach nie wskazuje bowiem, aby wystąpiły bezwzględne podstawy odwoławcze bądź też zachodziła konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości w sytuacji, gdy całokształt poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych nie był kwestionowany.

Po wtóre, Sąd odwoławczy stoi na stanowisku, iż w pełni prawidłowe rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego podyktowane było sposobem i formą sformułowania zarzutów aktu oskarżenia. Jak wiadomo, podmiotowe i przedmiotowe

granice rozpoznania sprawy w ramach danego postępowania określa zdarzenie w znaczeniu historycznym. Sąd nie jest zatem związany opisem czynu zawartym w akcie oskarżenia ani też przyjętą przez oskarżyciela kwalifikacją prawną i wręcz zobligowany jest do modyfikacji zarzutu czy owej kwalifikacji, jeśli na taką konieczność wskazują poczynione w sprawie ustalenia. W orzecznictwie przyjmuje się, że możliwe jest m.in. ustalenie odmiennego czasu popełnienia czynu będącego przedmiotem rozpoznania czy też ustalenie odmiennego sposobu zachowania się i działania sprawcy (wyrok Sądu Najwyższego z 30.10.2012 r., II KK 9/12, LEX nr 1226693). Wyjściem poza granice aktu oskarżenia będzie natomiast przypisanie znamion czynu innego niż rozpatrywane zdarzenie historyczne, a zatem np. ustalenie, że oskarżony działał w innym miejscu i czasie, atakując inne dobro prawne czy działając na szkodę innego pokrzywdzonego (wyrok SN z 23.11.2005 r., IV KK 393/05, OSNwSK 2005, poz. 2163). Kluczowe znaczenie ma w tej sferze zdarzenie historyczne, na którym osadzają się oskarżenie i tożsamość czynu wyznaczona ramami tego zdarzenia (postanowienie SN z dnia 19 października 2010 r., III KK 97/10, OSNKW 2011, z. 6, poz. 50). Nie chodzi przy tym o całość zachowania człowieka w określonym czasie i określonej przestrzeni, a tylko o te fragmenty tego zachowania, które wyodrębniono w akcie oskarżenia znamionami czynności sprawczej (postanowienie SN z dnia 12 października 2011 r., III KK 145/11, OSNKW 2012, z. 2, poz. 13). Ramy zaś tożsamości wyznaczają składowe tego zdarzenia, do których zaliczyć trzeba identyczność przedmiotu zamachu, identyczność kręgu osób oskarżonych o udział w zdarzeniu, a także tożsamość określenia jego czasu i miejsca.

W sytuacji zatem, gdy oskarżyciel zdecydował się – mimo dysponowania wiedzą odnośnie sposobu zachowania oskarżonego, podjętych przez niego czynności, czasu i miejsca popełnienia czynu zabronionego – postawić Ł. Ósrodkowi zarzut prowadzenia pojazdu mechanicznego pod wpływem środków odurzających dokładnie w tym samym miejscu i czasie, w jakich doszło do spowodowania wypadku drogowego, przyjęć należało za niedopuszczalne wykroczenie poza granice owego zarzutu i przypisanie oskarżonemu zachowania znacznie wykraczającego poza tak sprecyzowane ramy czasowe i przestrzenne. Owszem, nie doszłoby do zmiany kwalifikacji prawnej czynu zarzuconego, niemniej jednak ów czyn po wprowadzeniu sugerowanych modyfikacji obejmowałby inny zespół zachowań, popełniony w innym okresie czasu, poprzedzającym moment spowodowania wypadku, a który nie został ujęty w opisie oskarżycielskim.

Mając powyższe na względzie uznać należało, iż w sprawie niniejszej nie wystąpiły okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie realnego zbiegu przestępstw. Przedmiotem zarzutów oskarżenia był jeden, skonkretyzowany czyn zabroniony, którego oskarżony miał się dopuścić w tym samym miejscu i czasie, powodując wypadek drogowy pod wpływem środków odurzających. Tym samym przyjęta przez Sąd meriti kwalifikacja prawna zachowania Ł. Ósrodka, poprzedzona stosowną modyfikacją opisu czynu przypisanego oskarżonemu, ujęta w art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k., w pełni oddaje całą zawartość kryminalną czynu oskarżonego, w szczególności zważywszy na fakt, iż stan pod wpływem środków odurzających, w którym znajdował się sprawca w chwili spowodowania występkę określonego w art. 177 § 1 k.k., został uwzględniony przez odwołanie się do przepisu art. 178 § 1 k.k., zaostrzającego odpowiedzialność karną w tego typu przypadkach. Skoro zatem stan pod wpływem środków odurzających w chwili spowodowania wypadku drogowego jest niezbędnym znamieniem dla przypisania oskarżonemu odpowiedzialności z art. 178 § 1 k.k., to ta sama okoliczność warunkująca odpowiedzialność za wypadek drogowy, nie może być jednocześnie traktowana jako odrębne przestępstwo. Doprowadziłoby to bowiem do podwójnego skazania oskarżonego za ten sam czyn, co jest niedopuszczalne w świetle zasad odpowiedzialności karnej. W rezultacie przyjęć należało, iż Sąd a quo dokonując modyfikacji zarzutów i w rezultacie skazując oskarżonego za jeden występki, wyczerpujący dyspozycję art. 177 § 1 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k., nie dopuścił się obrazy prawa materialnego, a tym samym brak było podstaw do uchylecia zaskarżonego wyroku czy też jego zmiany.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kary i środków karnych było kompletne i prawidłowe, a przy tym adekwatne do stopnia winy oraz stopnia społecznej szkodliwości czynu oskarżonego.

Uwzględniając powyższe, Sąd odwoławczy w oparciu o art. 437 § 1 k.p.k. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, nie znajdując podstaw do podzielenia zarzutu apelacji.

Na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. kosztami sądowymi za postępowanie odwoławcze obciążono Skarb Państwa.